

Girişimcilik Destek Programlarının Aktif İstihdam Politikası Üzerindeki Etkinliği: KOSGEB Yeni Girişimcilik Programı Örneği ve TR21 Analizi¹

Hasan Tarık ALTUNTAŞ

KOSGEB

Özet: Araştırma kapsamında Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illerinden oluşan TR21 bölgesinde KOSGEB'in Yeni Girişimcilik Programı kapsamında girişimcilik eğitimi alan girişimci adaylarının yeni bir iş kurmalarına (veya kuramamalarının) etki eden faktörler analiz edilmesi ve girişimcilik eğitimlerinin etkinlik analizi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamındaki ekonometrik çalışmanın sonuçları göstermektedir ki TR21 bölgesinde erkek, ileri yaşta ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin girişimcilik eğitimi sonrası işyeri açma olasılıkları bayan, genç yaşta ve eğitim düzeyi düşük kimselere göre daha yüksektir. Araştırma sonuçları TR21 bölgesinde girişimcilik eğitimi alan kişilerin yaşadıkları ilin, medeni durumlarının, ailelerinde ticaretle uğraşan kişilerin varlığının ve kurmayı düşündükleri işle ilgili deneyimlerinin bir işyeri açmaları üzerinde istatistiksel olarak etkisinin olmadığına işaret etmektedir. Araştırma kapsamındaki faktör analizi sonuçları girişimcilik eğitimi alanların eğitim süresinden ve içeriğinden memnun olduklarını ve aldıkları eğitimin beklentilerini karşıladığını göstermektedir. Faktör analizi sonuçları KOSGEB desteğine başvuru ve yararlanma şartlarından genel olarak memnun olmakla birlikte başvuru ve yararlanma şartlarında bazı değişiklikler yapılmasına işaret etmektedir. Araştırma sonuçları girişimcilerin işletme açamamasının başlıca nedenlerinin sermaye yetersizliği ve çalışıyor olmasını işaret etmektedir. Sermaye yetersizliğine karşı, KOSGEB desteklerinin uygunluğu verildikten sonra girişimcilere avans olarak belirli bir miktar nakit verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Aktif İşgücü Piyasası Politikaları, Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, KOSGEB, Girişimcilik Destekleri

Efficiency of Entrepreneurship Support Programs on Active Employment Policy: The Case of KOSGEB's New Entrepreneurship Support Program and its TR21 Analysis

Abstract : In this study, it was aimed to analyze the factors affecting (or not to establish) a new business for entrepreneur candidates who received entrepreneurship training under the New Entrepreneurship Program of KOSGEB in TR21 region consisting of Tekirdağ, Kırklareli and Edirne and to analyze the efficiency of entrepreneurship training. The results of the econometric study show that in TR21 region, male, advanced and educated people are more likely to start a business after entrepreneurship training than female, younger and less educated persons. The results of the study indicate that the entrepreneurship trainees in the TR21 region are not statistically influenced by their marital status, their marital status, their presence in their families, and their work experience with regard to establishing a workplace. The results of the factor analysis indicate that entrepreneur candidates are satisfied with the content and duration of the training and meet the expectations of the education they receive. The results of the factor analysis indicate that some changes in terms of applications and benefits are needed while entrepreneur candidates are generally satisfied with KOSGEB support. The results of the study indicate that the main reasons for the inability of the entrepreneurs to start a new business are insufficient capital and working capital. A certain amount of cash should be given to entrepreneurs as an advance against capital insufficiency after the approval of KOSGEB supports.

Key Words: Entrepreneurship, Active Labor Market Policies, Applied Entrepreneurship Training, KOSGEB, Entrepreneur Supports

¹ Bu makale H. Tarık Altuntaş'ın Prof.Dr. Rasim YILMAZ'ın danışmanlığındaki N.K.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma İktisadi Programındaki Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir. Bu çalışma N.K.U. B.A.P. Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: NKUBAP.07.YL.16.060 (This work was supported by Research Fund of the Namık Kemal University. Project Number: NKUBAP.07.YL.16.060)

1. Giriş

İşgücü piyasalarında küreselleşmeyle birlikte yaşanan değişim, işsizlik sorunuyla karşı karşıya gelen ülkelerin, bu sorunun çözümü için istihdamı arttıran ve istihdam edilebilirliği kolaylaştıran istihdam politikalarına başvurmalarına sebep olmuştur. Doğrudan iş yaratma, eğitim, işgücü piyasasında işgücü arz ve talebini eşleştirme gibi önlemlerle işsizlikle mücadele etmeyi ve istihdamı arttırmayı amaçlayan aktif istihdam politikaları son yıllarda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde işsizlikle mücadele ve istihdam yaratmada önemli bir araç olarak görülmüş ve uygulanmaya başlanmıştır.

Aktif istihdam politikaları, istihdamı destekleyen önemli bir araçtır. Aktif istihdam politikaları ile kişilerin kendi işlerini kurmaları, yani girişimci olmaları özendirilmekte ve desteklenmekte böylelikle de istihdam olmaları sağlanmaktadır. Ayrıca girişimciliği seçen kişiler sadece kendilerine değil, başkalarına da istihdam olanakları yaratmaktadır.

Girişimcilik yeni işler yaratmakta ve girişimcilik yaygınlaştıkça özellikle geri kalmış bölgelerde toplumsal ve ekonomik uyumun güçlendirilmesi, ekonomik faaliyetlerin canlanması söz konusu olmaktadır. Ayrıca girişimcilik, işgücü piyasasında dışlanmayı önlemenin ve yoksulluğun üstesinden gelmenin alternatif bir yolu olarak da artan bir şekilde uygulanmaktadır (İslamoğlu, Namal ve Köleoğlu, 2014: 27).

Türkiye’de de özellikle son yıllarda yaşanan ekonomik krizlerinde etkisiyle girişimcilik büyük önem kazanmıştır. İstihdam sorunlarının çözümünde girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla çeşitli enstrümanlar geliştirilmeye çalışılmaktadır. Girişimciliğin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında Türkiye’de en önemli kurumların başında KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) gelmekte ve bu alanda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar içinde de 2010 yılından itibaren uygulamaya konulan Yeni Girişimcilik Destek Programı göze çarpmaktadır.

Ülkemizde girişimciliğin, hem sosyo-kültürel yapıdaki boşluğunu, hem de eğitim alanındaki boşluğunu kapatılmak adına KOSGEB'in potansiyel girişimcilere (hâlihazırda girişimci olanlara) ve girişimci olmak isteyenlere, girişimcilik eğitimi ile faaliyet göstermek istedikleri alanda bilgi ve danışmanlık desteği yapması ayrıca önem

kazanmaktadır. KOSGEB'in "Girişimcilik Destek Programları Uygulama Esaslarının" 6. maddesinde: "KOSGEB bünyesinde verilen uygulamalı girişimcilik eğitiminin, girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcileri iş planı kavramı ile tanıştırmak başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacı ile verildiği, eğitim sonunda girişimci adaylarının kendi iş fikirlerine yönelik iş planlarını hazırlayabilecek bilgi ve deneyimi kazanmalarının hedeflendiği" (KOSGEB, 2016: 3) belirtilmiştir. Bu eğitim sayesinde, kursiyerler ilk aşamada, girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarabilecek; ikinci aşamada da, iş fikrini ortaya koyup, iş planı geliştirebilecektir. Ayrıca, yapılan bir araştırmaya göre, KOSGEB’den destek alan işletmeler, destek almayan işletmelerden daha kurumsal olduğu gerçeği de ortaya çıkmıştır (Mutlu, 2014 :7).

KOSGEB destekleri kapsamındaki uygulamalı girişimcilik eğitimleri dört grupta toplanmaktadır:

a) KOSGEB Birimleri tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri,

b) Ulusal veya uluslararası projeler kapsamında KOSGEB tarafından yürütülen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri,

c) Kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri,

1) İl bazında düzenlenen uygulamalı girişimcilik eğitimleri

2) Türkiye genelinde uygulamalı girişimcilik eğitimleri

d) Yükseköğretim kurumları tarafından örgün eğitim kapsamında verilen girişimcilik dersleridir.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitiminin hedef kitlesi kendi işini kurmak isteyen gerçek kişiler olup, eğitimler genel katılıma açık olarak düzenlenebileceği gibi, genç girişimci, kadın girişimci ve yükseköğretim kurumlarının öğrencileri gibi belirli bir hedef gruba yönelik olarak da yapılabilmektedir.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi aşağıda belirtilen dört ana modülden oluşan toplam 70 (yetmiş) ders saatini içeren sınıf içi ders ve atölye çalışmalarından oluşmaktadır:

a) Modül 1: Girişimcilik özelliklerinin sınanması, iş fikri geliştirme ve yaratıcılık egzersizleri- 8 (sekiz) saat,

b) Modül 2: İş planı kavramı ve öğeleri (pazar araştırma, pazarlama planı, üretim planı, yönetim planı, finansal plan) - 18 (on sekiz) saat,

c) Modül 3: İş planı öğelerinin pekiştirilmesine yönelik atölye çalışmaları (pazar araştırma, pazarlama planı, üretim planı, yönetim planı, finansal plan) - 24 (yirmi dört) saat,

d) Modül 4: İş planının yazılması ve sunumunda dikkat edilecek hususlar - 20 (yirmi) saat.

Bu eğitimi başarıyla tamamlayarak KOSGEB'in girişimcilik sertifikasına sahip olan kursiyerler, KOSGEB'in girişimciliği destekleme programlarından yararlanma hakkını da kazanmış olacaktır. KOSGEB, girişimcilik sertifikasına sahip olan girişimci adaylarına işletme kuruluş desteği, kuruluş dönemi makine, teçhizat ve ofis donanım desteği, işletme giderleri desteği ve sabit yatırım desteği vermektedir. Söz konusu destekler, girişimciliğe teşvik ederek, girişimciliği kolaylaştırmaktadır.

2. Gereç ve Yöntem

Bu çalışma ile Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illerinden oluşan TR21 bölgesinde KOSGEB'in Yeni Girişimcilik Programı kapsamında girişimcilik eğitimi alan girişimci adaylarının yeni bir iş kurmalarına etki eden faktörlerin analizi yapılmıştır. Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illerinden oluşan TR21 bölgesinde KOSGEB'in Yeni Girişimcilik Programı kapsamında girişimcilik eğitimi alan girişimci adaylarının yeni bir iş kurmalarına etki eden faktörlerin analiz edildiği bu çalışmada temel araştırma yöntemi anket yöntemidir. Regresyon analizi ve PROBIT/LOGIT modeller yardımıyla

girişimcilik eğitimi alan kimselerin bir iş kurmasına (veya kuramamasına) etki eden faktörler analiz edilmiştir. Araştırma verilerine ayrıca faktör analizi de uygulanmıştır.

Araştırmanın seviyesi kişi seviyesidir. KOSGEB'den bugüne kadar 400.000 girişimci adayı Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi tamamlayarak sertifika almış ve sertifika alan girişimci adaylarının 25.588'i girişimcilik desteği alarak kendi işlerini açmıştır. Trakya Bölgesindeki, Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne illerinde KOSGEB Müdürlükleri ile diğer kamu kurum/kuruluşlarının imzalamış oldukları girişimcilik protokolleri kapsamında 2014-2015 yılları arasında 3.818 kişiye girişimcilik sertifikası verilmiştir. Bu illerde ilk sırayı 1.752 kişi ile Tekirdağ, 1.461 kişi ile Kırklareli ve 605 kişi ile Edirne ilindeki girişimciler oluşturmaktadır (Bkz. Tablo 1).

Trakya Bölgesinde Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne KOSGEB Müdürlükleri ile yapılan görüşmelerde 2014-2015 yıllarında KOSGEB Girişimcilik Desteği ile işyerlerini açan 271 girişimin açık adresleri ve telefon numaraları alınmıştır. Tekirdağ ilinde işyeri açan 128 kişiden 104 kişiyle, Edirne ilinde işyeri açan 72 kişinin tümüyle ve Kırklareli ilinde işyeri açan 71 kişiden 67'si ile yüz yüze anket yapılmıştır. Böylece işyeri açan 271 girişimcinin 243'üne anket uygulanmıştır. Yüzdesel olarak bakıldığında ise işyerlerini açan ve ankete katılan girişimcilerin Tekirdağ'da %81'ine, Kırklareli'nde %94'üne ve Edirne'de %100'üne anket uygulanmıştır. Bölgenin geneline bakıldığında ise işyerini açanların % 90'nına anket uygulanmıştır (Bkz. Tablo 2).

Tablo 1: Trakya Bölgesinde 2014-2015 Yıllarında Girişimcilik Eğitimine Katılanlar

İl	2014	2015	Toplam
Tekirdağ	879	873	1.752
Kırklareli	774	687	1.461
Edirne	300	305	605
Toplam	1.953	1.865	3.818

Tablo 2: 2014-2015 Yıllarında İşyerini Açanların İllere Göre Dağılımı

İl	İşyeri Açan	Ankete Katılan	
		Kişi	%
Tekirdağ	128	104	81
Kırklareli	71	67	94
Edirne	72	72	100
Toplam	271	243	90

Girişimcilik eğitimine katılmış, ama işyerini açamamış kişi sayısı 3.547 kişidir (3.818-271). Üç ilde girişimcilik eğitimlerini düzenleyen eğitimcilerle görüşülerek girişimcilik eğitimi almış fakat işyeri açmamış 3.547 kursiyerin iletişim bilgilerine ulaşılmış ve bu kursiyerlerden 670 kişiyle e-posta, telefon ve faks yoluyla anket gerçekleştirilebilmiştir. Böylece toplam girişimcilik sertifikası alan 913 (670+243) kişiyle anket gerçekleştirilmiştir.

2014 – 2015 yılları arasında girişimcilik sertifikası alan 3.818 kişinin 913 kişisine uygulanan ankette, Araştırmalar İçin Güven Seviyesi ve Kabul Edilebilir Hataya Göre Önceden Örneklem Büyüklüğü Hesaplama Tablosu değeri % 3,72 çıkmış ve güven seviyesi % 99 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

3. Bulgular

3.1. Faktör analizi

Faktör analizi aşağıda tanımlanan maddelere (değişkene) göre yapılmıştır (Bkz. Tablo 3).

Verilerin faktör analizine uygunluğunu ölçmek için KMO ve Bartlett testleri kullanılmıştır. Faktör

analizinde örneklem büyüklüğünün uygunluğunu test etmek için KMO testi kullanılmıştır. Kullanılan örneklem için KMO testi 0.748 bulunmuştur. Örneklem büyüklüğünün iyi olduğu anlamına gelmektedir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini belirlemek için Bartlett testi kullanılmıştır. Anlamlılık değeri %5'den küçük olduğundan (0.000) verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğini göstermektedir. KMO ve Bartlett testi sonuçları verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 4).

Ortak Faktör Varyansı (Communalities), faktör analizi sonucunda faktörlerin her bir değişken (madde) üzerinde yol açtığı varyansı göstermektedir. Communalities tablosunun Extraction (çıkartma) sütunu bu değerleri göstermektedir. Değerin 1'e yaklaşması ya da 0,66'nın üzerinde olması iyidir. Değeri 0,20'nin altına düşen maddelerin çıkarılması tavsiye edilir. Örneklemimizde 1. Madde varyansın %83,3'ünü, 2. Madde varyansın %88,1'ini, 3. Madde varyansın %78,9'unu, 4. Madde varyansın %74,4'ünü ve 5. Madde %70,7'sini açıklamaktadır. Örneklemimizde değeri %70'in altına düşen madde yoktur (Bkz. Tablo 5).

Tablo 3: Faktör Analizinde Kullanılan Değişkenler

Madde (Değişken)	Değişken Açıklaması
1	Girişimci adayı girişimcilik eğitiminin süresinden memnundur.
2	Girişimci adayı girişimcilik eğitiminin içeriğinden memnundur.
3	Girişimcilik eğitimi girişimci adayının beklentilerini karşılamıştır.
4	Girişimcilik desteğine başvuru ve yararlanma koşulları kolaydır.
5	Girişimci adayı KOSGEB desteğinden memnundur.

Tablo 4: KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	0,748
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square Ki-kare
	df
	Sig.
	2084,44
	10
	0,000

Tablo 5: Ortak Faktör Varyansı

	İlk Değer	Çıkartma
VAR00001	1,000	0,833
VAR00002	1,000	0,881
VAR00003	1,000	0,789
VAR00004	1,000	0,744
VAR00005	1,000	0,707

Açıklanan Toplam Varyans (Total Variance Explained) tablosunda ölçeğin kaç faktörden oluştuğu ve bu faktörlerin ölçülmek istenen olguyu ne derecede ölçtükleri görülmektedir. 1. Maddenin ölçtüğümüz olguyu %56,60, 2. Maddenin %22,47; 3. Maddenin %10,96; 4. Maddenin %6,25 ve 5. Maddenin %3,69 oranında ölçtüğü görülmektedir. Açıklanan Toplam Varyans Tablosuna baktığımızda özdeğeri 1'in üzerinde olan 2 faktör görülmektedir.

Tablo 6: Açıklanan Toplam Varyans

Maddeler	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Toplam	Varyansın %'si	Kümülatif %	Toplam	Varyansın %'si	Kümülatif %	Toplam	Varyansın %'si	Kümülatif %
1	2,830	56,606	56,606	2,830	56,606	56,606	2,452	49,038	49,038
2	1,124	22,478	79,085	1,124	22,478	79,084	1,502	30,047	79,085
3	,548	10,962	90,047						
4	,313	6,255	96,302						
5	,185	3,698	100,000						

Bu iki faktörün varyansa toplam yaptığı katkı %79,084'dür. Diğer bir deyişle 2 Faktör ve 5 sorudan oluşan bu anket girişimcilik eğitiminin etkilerini %79,08 oranında ölçmektedir (Bkz. Tablo 6).

Rotasyona Tabi Tutulmuş Bileşen Matris (Rotated Component Matrix) tablosu faktör yük değerlerinin ve faktör yapısının oluşturulması için kullanılır. Faktör yük değeri işaretine bakılmaksızın %30'un altında olan maddeler elenmesi tavsiye edilir. Faktör yük değeri tablomuza bakıldığında faktör yük değeri %30'un altında olan madde yoktur. Tablomuzdaki maddelerin hepsinin faktör yük değeri %80'in üzerindedir (Bkz. Tablo 7).

Rotasyona Tabi Tutulmuş Bileşen Matris tablosu bize ayrıca hangi maddenin (değişkenin) hangi faktör altında en yüksek değere sahip olduğunu gösterir. Maddeler gruplandırılarak faktör yapısı oluşturulur. Tablodaki her bir maddenin bileşenler altındaki değerleri incelendiğinde 1,2,3 maddelerinin 1. Faktör ve 4,5'inci maddelerin 2. Faktör altında en yüksek yükleme değerine sahip oldukları görülmektedir (Bkz. Tablo 7).

Tablo 7: Rotasyona Tabi Tutulmuş Bileşen Matrisi

Maddeler	Faktör Bileşenleri	
	1	2
VAR00002	0,928	
VAR00001	0,906	
VAR00003	0,848	
VAR00004		0,855
VAR00005		0,819

Faktör analizi sonuçları şu şekilde yorumlanabilir:

Birinci faktör grubu: Girişimci adayları girişimcilik eğitiminin süresinden ve içeriğinden memnundurlar. Girişimcilik eğitimi girişimci adaylarının beklentilerini karşılamıştır.

İkinci faktör grubu: Girişimcilik desteğine başvuru ve yararlanma koşulları kolaydır. Ayrıca girişimci adayları KOSGEB desteğinden genel olarak memnundurlar.

3.2. Ekonometrik Model

3.2.1. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Girişimcilik ile ilgili literatürde girişimciliği etkileyen başlıca faktörler olarak girişimcinin yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, medeni hali, iş deneyimi ve ailesi yer almaktadır.

YAŞ: Yaş ile girişimcilik eğilimi arasında önemli bir ilişki olduğu her dönem yapılan çalışmalarda görülmektedir. Ülkemizde yapılan araştırmalarda, girişimcilerin işyerlerini açma yaşı 26–40 yaş arasında olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığı dışında da, iş hayatına başlamak her zaman mümkün olsa da ideal aralıktaki başarı için yakalanan enerji ve finansal imkânlar ilerleyen yaş aralıklarında bulunmamaktadır (Bozkurt,2007: 96).

CİNSİYET: Cinsiyet dağılımı açısından bakıldığında Türkiye'de girişimcilerin çoğunluğunun erkek olduğu açıktır. Ancak Türkiye'de kadın girişimci oranının da pek azımsanmayacak kadar, erkek girişimcilere yakın olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek girişimciler arasındaki benzerlik, farklılık ve ortak yönler işe başlamalarında etkilidirler. Özellikle ülkemizde kadın girişimcilere, kendi işyerlerini kurmak için uygulanan pozitif ayrımcılık ciddi bir etki yapmaktadır (Bilge ve Bal, 2012:134).

EĞİTİM DÜZEYİ: Girişimciler eğitimleri sonrası iş hayatına atıldıklarında hem bilgi hem de beceri bakımından kendilerini geliştirerek, yeni hayatlarında başarıyı yakalamış olmaktadır. Özellikle de son yıllarda hem Meslek Liselerinde hem de Üniversitelerde verilen eğitimler gençlerin girişimciliğe bakış açılarını olumlu yönde değiştirdiği ve teorikte kazandıkları bilgi ve becerilerini kendi işyerlerinde uygulamaya koyduklarını göstermektedir.

MEDENİ HAL: Girişimcilerde yerleşik bir düzene geçen, aile hayatı içersinde hem anne ve baba rolünde olanlar olarak tabir edilen evli bir yuva sahibi olan girişimciler, herhangi bir düzene geçemeyen başka bir deyişle bekar olan girişimcilere göre daha fazla sorumluluk sahibi

olarak girişimcilikte söz aldıkları görülmektedir (Wagner ve Sternberg, 2004:234).

İŞ DENEYİMİ: Girişimcilerin birçoğu daha önceden çalıştıkları işletmelerden kazandıkları tecrübe, bilgi ve becerilerinin yanı sıra aile büyüklerinden edindikleri tecrübeyle girişimciliğe başlamaktadırlar.

AİLE: Girişimcinin, çocukluğunda aile içinde almış olduğu eğitim ve aile içersinde gördüğü davranışlar, onu yaşamı boyunca doğrudan etkilemektedir. Ailenin girişimci olması, çocukların girişimcilik niyetlerini doğrudan etkilemektedir. Ailesinde ticaret ile uğraşan bir girişimci, uğraşmayan bir girişimciye oranla her zaman bir adım öndedir. Özellikle de ailede babanın rol model

$$Pr ob(y_i = 1) = \frac{\exp(x_i' \beta + \alpha_i)}{1 + \exp(x_i' \beta + \alpha_i)} \equiv \Lambda(x_i' \beta + \alpha_i)$$

$$x_i' = \beta_1 + \beta_2 \text{İL}_i + \beta_3 \text{YAŞ}_i + \beta_4 \text{CİNSİYET}_i + \beta_5 \text{MEZUNİYET}_i + \beta_6 \text{MEDENİ}_i + \beta_7 \text{TİCARET}_i + \beta_8 \text{DENEYİM}_i$$

Bağımlı değişken y_i , eğer girişimcilik eğitimi alan kişi bir işyeri kurmuşsa 1 değeri almaktadır, $y_i = 1$, aksi takdirde 0 değeri almaktadır. Modeldeki i alt simgesi belli bir değişkene ait i 'nci kişinin gözlemlenen değerini ifade etmektedir. α_i , i kişisine ait kişiye özgü etkileri temsil etmektedir.

Bağımlı Değişken

İŞYERİ: Modelimizdeki bağımlı değişken İŞYERİ ile temsil edilmektedir. İŞYERİ değişkeni örneklemdeki "kişilerin bir işyeri açıp açmadığını" göstermektedir. İŞYERİ değişkeni kukla değişkendir. Eğer girişimcilik eğitimi ve sertifikası alan kişi kendine ait bir işyeri açıyorsa 1, girişimcilik eğitimi alan kişi iş yeri açmamışsa 0 değeri almaktadır.

Bağımsız Değişkenler

İL: İL değişkeni "girişimcilik eğitimi alan kişinin eğitimini aldığı ili" temsil etmektedir. Girişimcinin yaşadığı il ve dolayısıyla çevre kişinin girişimcilik eğilimini etkileyebilir. Bu değişken yardımıyla "Girişimcilik eğitimi alan kişinin yaşadığı il kişinin girişimcilik eğilimini etkilemektedir." hipotezi TR21 bölgesi için test edilecektir.

YAŞ: YAŞ değişkeni "girişimcilik eğitimi alan kişinin yaşını" temsil etmektedir. Bu değişken yardımıyla "Kişinin yaşı girişimcilik eğilimini etkiler." hipotezi

olarak görülmesi ve kendi işinin patronu olması, girişimciliği etkileyen en önemli etkidir (Bozkurt, 2007:95).

3.2.2. Ekonometrik Modeldeki Değişkenler

Bu çalışmada, TR21 bölgesinde (Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne) girişimcilik eğitimi ve sertifikası aldıktan sonra bir işyeri açmaya etki eden faktörleri analiz etmek için 7 değişken kullanılmıştır. Örneklemimiz girişimcilik eğitimi alan 913 kişiyi kapsamaktadır. Örneklemdeki 913 kişiye ait kesit verit (cross-section data) kullanılarak, aşağıdaki model Logit ve Probit yöntemleriyle tahmin edilmiştir.

test edilmiştir. Bu değişkenin önündeki katsayının beklenen işareti pozitifdir. Diğer bir deyişle, kişinin yaşı arttıkça bir işyeri açma olasılığının arttığı beklenmektedir.

CİNSİYET: CİNSİYET değişkeni "girişimcilik eğitimi alan kişinin cinsiyetini" temsil etmektedir. CİNSİYET değişkeni bir kukla değişkendir. Girişimcilik eğitimi alan kişi erkek ise 1, kadın ise 0 değeri almaktadır. Bu değişken yardımıyla "Girişimcilik eğitimi alan kişinin cinsiyeti girişimcilik eğilimini etkiler." hipotezi test edilecektir. Modelimizdeki bu değişkenin önündeki katsayının beklenen işareti pozitifdir. Diğer bir deyişle, girişimcilik eğitimi alan kişinin erkek olma olasılığı arttıkça, bir işyeri açma olasılığının artacağı beklenmektedir.

MEZUNİYET: MEZUNİYET değişkeni "girişimcilik eğitimi alan kişinin mezuniyet düzeyini" temsil etmektedir. Bu değişken yardımıyla, "Girişimcilik eğitimi alan kişinin mezuniyet düzeyi kişinin girişimcilik eğilimini etkiler." hipotezi test edilecektir.

MEDENİ: MEDENİ değişkeni "girişimcilik eğitimi alan kişinin medeni durumunu" temsil etmektedir. Kişinin medeni durumu girişimcilik eğilimini etkileyebilir. Kişinin bekar, evli veya boşanmış olması girişimcilik eğilimini etkileyebilir. "Girişimcilik eğitimi alan kişinin medeni durumu girişimcilik eğilimini etkiler." hipotezi test edilecektir.

TİCARET: TİCARET değişkeni “girişimcilik eğitimi alan kişinin ailesinde ticaret ile uğraşan kişilerin varlığını” temsil etmektedir. TİCARET değişkeni kukla değişkendir. Eğer girişimcilik eğitimi alan kişinin ailesinde ticaretle uğraşan bir kişi varsa 1, yoksa 0 değeri almaktadır. Kişinin ailesinde ticaret ile uğraşan kişilerin varlığı girişimcilik eğilimini etkileyebilir. “Girişimcilik eğitimi alan kişinin ailesinde ticaretle uğraşan bir kişinin varlığı girişimcilik eğilimini etkiler.” hipotezi test edilecektir. Bu değişkenin önündeki katsayının beklenen işareti pozitifdir. Diğer bir deyişle, girişimcilik eğitimi alan kişinin ailesinde ticaret ile uğraşan kişinin olması, o kişiyi girişimciliğe özendirir.

DENEYİM: DENEYİM değişkeni “girişimcilik eğitimi alan kişinin kurumayı düşündüğü/kurduğu iş ile ilgili yıl olarak deneyimini” temsil etmektedir. “Girişimcilik eğitimi alan kişinin kurumayı düşündüğü iş ile ilgili geçmiş deneyimi arttıkça iş yeri kurma olasılığı artacaktır.” hipotezi test edilecektir. Bu değişkenin önündeki katsayının beklenen işareti pozitifdir. Kişinin girişimcilik eğitimi aldığı zamanda kurumayı düşündüğü iş ile ilgili deneyiminin kişinin iş yeri kurma olasılığını artıracacağı beklenmektedir.

3.2.3. Tahmin Sonuçları

Ekonometrik çalışmanın sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 8).

Tablo 8: TR21 Bölgesinde Girişimcilik Eğitimi Alan Kişilerin İşyeri Açmasına Etki Eden Faktörlerin Analizi (Bağımlı değişken: İŞYERİ)

	Probit Model	Logit Model
SABİT	-1625707	-2699859
Standart Hata	0.258130	0.442082
P-Değeri	0.0000	0.0000
İL	-0.078417	-0.129580
Standart Hata	0.056171	0.095083
P-Değeri	0.1627	0.1729
YAŞ	0.164467	0.274603
Standart Hata	0.064247	0.106923
P-Değeri	0.0105	0.0102
CİNSİYET	0.349592	0.597389
Standart Hata	0.093623	0.158224
P-Değeri	0.0002	0.0002
MEZUNİYET	0.101042	0.171168
Standart Hata	0.043317	0.072810
P-Değeri	0.0197	0.0187
MEDENİ	0.132532	0.211144
Standart Hata	0.097357	0.162583
P-Değeri	0.1734	0.1941
TİCARET	0.119604	0.208406
Standart Hata	0.090760	0.152907
P-Değeri	0.1876	0.1729
DENEYİM	0.037360	0.063649
Standart Hata	0.042501	0.071822
P-Değeri	0.3794	0.3755
Gözlem Sayısı	913	913
Log Likelihood	-509,49	-509,62
AIC	1,13	1,13

Ampirik bulgular incelendiğinde, ekonometrik çalışmanın sonuçları göstermektedir ki TR21 bölgesinde (Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne) girişimcilik eğitimi alan erkek, ileri yaşta ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin girişimcilik eğitimi sonrası işyeri açma olasılıkları artmaktadır.

MEZUNİYET değişkeninin önündeki katsayı pozitif ve %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu durum "Girişimcilik eğitimi alan kişinin eğitim düzeyi arttıkça işyeri kurma olasılığı artmaktadır." hipotezinin TR21 bölgesi için de geçerli olduğunu göstermektedir. TR21 bölgesinde girişimcilik eğitimi alan kişinin eğitim düzeyi arttıkça kişinin kendi işyerini açma olasılığı artmaktadır. Diğer yandan TR21 bölgesinde girişimcilik eğitimi alan kişinin eğitim düzeyi azaldıkça, kişinin kendi işyerini açma olasılığı azalmaktadır.

YAŞ değişkeninin katsayısı pozitif ve %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç TR21 bölgesinde kişinin yaşı ilerledikçe, girişimcilik eğitimi sonrası işyeri açma olasılığının arttığına işaret etmektedir. Bu durumun nedeni girişimcilik eğitime katılan genç girişimci adaylarının, girişimcilik eğitimlerini işsiz kaldıkları süre içerisinde gelir elde etmek için bir yöntem olarak seçmeleri olabilir.

CİNSİYET değişkeninin önündeki katsayı pozitif ve %5 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu ise TR21 bölgesinde girişimcilik eğitimi alan kişiler erkek oldukça kişinin kendi işyerini açma olasılığının artacağına işaret etmektedir.

İL, TİCARET, MEDENİ ve DENEYİM değişkenlerinin katsayısı anlamsız olarak bulunmuştur. Bu durum TR21 bölgesinde girişimcilik eğitimi alan kişilerin yaşadıkları ilin, medeni durumlarının, ailelerinde ticaretle uğraşan kişilerin varlığının ve kurmayı düşündükleri işle ilgili deneyimlerinin bir işyeri açmaları üzerinde istatistiksel olarak etkisinin olmadığına işaret etmektedir.

4. Sonuç

Ampirik bulgular incelendiğinde, ekonometrik çalışmanın sonuçları göstermektedir ki TR21

bölgesinde (Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne) girişimcilik eğitimi alan erkek, ileri yaşta ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin girişimcilik eğitimi sonrası işyeri açma olasılıkları artmaktadır. Ekonometrik çalışmanın sonuçları göstermektedir ki TR21 bölgesinde erkek, ileri yaşta ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin girişimcilik eğitimi sonrası işyeri açma olasılıkları bayan, genç yaşta ve eğitim düzeyi düşük kimselere göre daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki faktör analizi sonuçları girişimcilik eğitimi alanların eğitim süresinden ve içeriğinden memnun olduklarını ve aldıkları eğitimin beklentilerini karşıladığını göstermektedir. Faktör analizi sonuçları KOSGEB desteğine başvuru ve yararlanma şartlarından genel olarak memnun olmakla birlikte başvuru ve yararlanma şartlarında bazı değişiklikler yapılmasına işaret etmektedir. Araştırma sonuçları girişimcilerin işletme açamamasının başlıca nedenlerinin sermaye yetersizliği ve çalışıyor olmasını işaret etmektedir. Sermaye yetersizliğine karşı, KOSGEB desteklerinin uygunluğu verildikten sonra girişimcilere avans olarak belirli bir miktar nakit verilmelidir.

Kaynakça

- Bilge, H. ve Bal, V. (2012). "Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(16).
- Bozkurt, Ö. (2007), "Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(2), 93-111.
- İslamoğlu, E., Namal, M. K., Köleoğlu, Y. (2014). "Bir Aktif İstihdam Politikası Aracı Olarak Girişimcilik Programlarının Etkinliği: KOSGEB Yeni Girişimcilik Destek Programı" Örneği". KAU İİBF Dergisi, 5(8), 25-44.
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı; "Girişimcilik Destek Programları Uygulama Esasları". www.kosgeb.gov.tr
- Mutlu S. (2014). "KOSGEB' in Uygulamalı Girişimcilik Sertifikası Eğitimi Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Girişimcilik Potansiyelleri ve Eğilimleri". Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9 (1), 6-8.
- Wagner, J. ve Sternberg, R. (2004). "Start-up Activities, Individual Characteristics, and the Regional Milieu: Lessons for Entrepreneurship Support Policies From German Micro Data". The Annals of Regional Science, 38.